

Nr 187

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ökad läkarutbildning i stockholmsområdet jämte motioner.

(2:a avd.)

Propositionen

I propositionen nr 137 har Kungl. Maj:t under återopande av utdrag av statsrådsprotokollet över utbildningsärenden för den 17 oktober 1969 föreslagit riksdagen att

dels godkänna de i statsrådsprotokollet förordade riktlinjerna för ökad läkarutbildning vid karolinska institutet,

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i statsrådsprotokollet förordats träffa avtal med Stockholms stad och Stockholms läns landsting angående anlåtande av kommunala sjukhus för ifrågavarande läkarutbildning,

dels godkänna vad i statsrådsprotokollet förordats angående bestridande av utgifter för byggnadsarbeten och för inredning vid karolinska institutet.

Förslagen i propositionen innebär följande. Läkarutbildningskapaciteten vid karolinska institutet skall öka med ytterligare 90 nybörjarplatser till 370 platser per år genom utnyttjande av den omfattande sjukvårdsorganisationen i stockholmsområdet. Ökningen avses bli genomförd i två etapper, nämligen med 40 nybörjarplatser innevarande läsår och 50 platser läsåret 1972/73. Den totala intagningskapaciteten till läkarutbildning i landet kommer härigenom att gå upp till mer än 1 000 platser per år. Den kliniska utbildningen för de nya studerandena förlägges till främst Södersjukhuset och Danderyds sjukhus, vilka redan i viss utsträckning utnyttjas för läkarutbildning.

Omkring 130 nya tjänster skall successivt tillföras karolinska institutet, däribland närmare 50 läkartjänster för den kliniska utbildningen. Vid utformningen av personalorganisationen har hänsyn tagits till de betydande och under de närmaste åren snabbt växande medicinska utbildnings- och forskningsresurserna i stockholmsområdet.

De årliga driftkostnader som ökningen föranleder under åttonde huvudtiteln har vid full utbyggnad beräknats till ca 7,7 milj. kr. Byggnads- och utrustningskostnaderna för såväl den teoretiska som den kliniska utbildningen, vilka staten avses helt bestrida, har bedömts uppgå till högst 25 milj. kr.

Av riksdagen inhämtas bemyndigande för Kungl. Maj:t att träffa avtal med Stockholms stad och Stockholms läns landsting om anlåtande av kommunala sjuk-

hus för den ökade läkarutbildningen i huvudsaklig överensstämmelse med en i propositionen redovisad principuppställning.

Slutligen förutsattes att de medicinskt teoretiska ämnenas ökade lokalbehov tillgodoses genom att den laboratoriebyggnad som f. n. uppförs inom karolinska institutets område utökas med 2 350 m² rumsyta. Byggnadskostnaderna härför har bedömts till 6,4 milj. kr.

Motionerna

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels de likalydande motionerna *I:1111* av herr Kaijser och fröken Stenberg samt *II:1287* av fröken Wetterström vari hemställts att riksdagen uttalar, att man vid uppbyggnaden och organisationen av den föreslagna utökade utbildningen av läkare i stockholmsområdet måtte organisera och dimensionera de personella resurserna i enlighet med de synpunkter som framförts i motionerna,

dels de likalydande motionerna *I:1112* av herrarna Johan Olsson och Nils Nilsson samt *II:1285* av herr Johansson i Skärstad och fru Jonäng vari hemställts att riksdagen vid sin behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 137 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om utredning av frågan om läkarutbildningens utbyggnad och frågan om lokalisering av den tillkommande utbildningen i första hand till orter utanför storstadsområdena,

dels de likalydande motionerna *I:1113* av herr Richardson m. fl. och *II:1286* av herr Strömberg m. fl. vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer

a) om förnyad utredning och förslag till utökning av resurserna för undervisnings- och forskningsändamål vid Södersjukhuset och Danderyds sjukhus utöver vad som föreslagits i proposition nr 137 och i samband därmed en förnyad prövning av lokalbehoven för dessa ändamål samt

b) att överläkarna i de kliniska huvudämnena vid Södersjukhuset och Danderyds sjukhus erhåller professors ställning.

Utskottet

Under 1960-talet har beslut fattats om väsentliga ökning av kapaciteten i fråga om utbildning av läkare i Sverige. Efter beslut av 1961, 1963 och 1965 års riksdagar har sålunda antalet nybörjarplatser per år ökat från 453 läsåret 1960/61 till 916 läsåret 1969/70. Tillkomsten av en fullständig medicinsk läroanstalt i Umeå och beslutet om att inrätta en medicinsk enhet för propedeutisk och klinisk utbildning i Linköping har vidare inneburit en spridning av utbildningen till nya delar av landet. Beslut har också fattats om ändringar i själva utbildningsgången. Studietiden för grundutbildning för läkare har nämligen efter beslut av innevarande års riksdag fastställts till att omfatta normalt fem och ett halvt års studier. Denna grundutbildning avslutas med läkarexamen. Efter den bundna grundutbildningen kommer att följa vidareutbildning som inleds med en allmän-

tjänstgöring som torde komma att omfatta 21 månader av vilka bl. a. sex månader inom öppen vård och tre månader inom psykiatri.

Den nu föreliggande propositionen om en ytterligare ökning av läkarutbildningskapaciteten med 90 nybörjarplatser bygger på ett förslag av universitetskanslersämbetet, vilket i vad gäller ökningens omfattning tillstyrks av samtliga i ärendet hörda remissinstanser. Vissa av dem har därjämte framhållit önskvärdheten av att möjligheterna till en fortsatt ökning av utbildningskapaciteten även på andra orter än Stockholm utreds.

I motionerna I:1112 och II:1285 har behovet av en ökning av läkarutbildningskapaciteten kraftigt understrukits. Motionärerna, som anser att ett genomförande av förslagen i propositionen inte innebär att behovet av läkare kommer att täckas, hemställer att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om utredning av frågan om en utbyggnad utöver den nu föreslagna. Utskottet får med anledning av detta yrkande erinra om att 1968 års utbildningsutredning f. n. utreder frågan om bl. a. dimensioneringen av den eftergymnasiala utbildningen i Sverige under 1970-talet. Med hänsyn härtill finner utskottet sig inte böra tillstyrka nu ifrågavarande motionsyrkande.

Samtliga de föreslagna nya utbildningsplatserna skall enligt propositionen lokaliseras till stockholmsområdet, inom vilket den omfattande sjukvårdsorganisationen anses erbjuda ett tillräckligt underlag för en dylik intagningsökning. I anslutning till det nyss behandlade yrkandet i motionerna I:1112 och II:1285 om en utredning om en ytterligare kapacitetsökning utöver förslaget i propositionen har i dessa motioner understrukits önskvärdheten av att man ökar läkarutbildningen också i andra delar av landet. Motionärerna framhåller att man bör ta vara på möjligheterna på de orter, som redan har medicinsk utbildning, och nämner särskilt Linköping och Umeå men betonar därutöver kraftigt önskvärdheten av en spridning av den medicinska utbildningen till orter utanför storstadsområdena. Motionärerna önskar att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär en utredning av frågan om en dylik lokalisering.

Med anledning av detta yrkande får utskottet först nämna att universitetskanslersämbetet i sin anslagsframställning för budgetåret 1970/71 redovisat, att man för närvarande inom ämbetet undersöker möjligheterna till en intagningsökning med omkring 20 medicine studerande per år i Umeå. Utskottet förutsätter för sin del att berörda myndigheter uppmärksammat följer frågan om den medicinska utbildningens lokalisering och därvid även beaktar möjligheterna till en förläggning utanför storstadsområdena. Utskottet anser sig därför inte böra föreslå riksdagen att hos Kungl. Maj:t anhålla om den av motionärerna önskade utredningen av denna lokaliseringsfråga.

Den propedeutiska och kliniska utbildningen för de föreslagna nya 90 studerandena föreslås i propositionen förlagd till Södersjukhuset och Danderyds sjukhus. De resurser, såväl personella som lokalmässiga, som i propositionen föreslås för detta ändamål bedömes i flera motioner som otillräckliga.

Sälunda uttalar i motionerna I:1111 och II:1287 att antalet biträdande överläkare bör vara större än som förutsatts i propositionen. Motionärerna föreslår ett uttalande av riksdagen om att den ökade utbildningen av läkare i stockholmsområdet i fråga om personella resurser bör dimensioneras i enlighet med de synpunkter som framförts i motionerna. Utskottet får med anledning av detta yrkande erinra om att tjänst som biträdande överläkare vid kommunalt sjukhus inrättas av vederbörande sjukvårdshuvudman i samverkan med statlig myndighet. Företrädare för staten och berörda huvudmän, Stockholms stad och Stockholms läns landstingskommun, har enats om en principuppgörelse rörande investerings- och driftkostnader i samband med en ökning av den kliniska läkarutbildningen vid nu ifrågavarande kommunala sjukhus. Utskottet förutsätter att berörda myndigheter följer frågan om det resursbehov som erfordras för den föreslagna läkarutbildningen vid nämnda två sjukhus men anser sig inte böra föreslå riksdagen att göra det i motionerna föreslagna direkta uttalandet angående de personella resurser som erfordras för denna utbildning.

I motionerna I:1113 och II:1286 uttalar att det inte i propositionen föreslås någon tillfredsställande ökning av personalresurserna vid Södersjukhuset och Danderyds sjukhus. Motionärerna anhåller att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer om förnyad utredning och förslag om utökning av resurserna för undervisnings- och forskningsändamål vid dessa båda sjukhus. I samband med denna utredning bör enligt motionärerna även lokalbehovet underkastas förnyad prövning.

Utskottet får erinra om att den föreslagna personalorganisationen, som innebär ett nytillskott av omkring 130 tjänster, i första hand utformats utifrån den grundläggande utbildningens behov men att bakom förslaget även ligger en önskan att främja en koncentration av högt specialiserade resurser för vidareutbildning och forskning. I stockholmsområdet kommer att finnas möjligheter att för mera speciell utbildnings- och forskningsverksamhet repliera på två högspecialiserade undervisningssjukhus, nämligen karolinska sjukhuset och Huddinge sjukhus. Utskottet som hänvisar härtill och till vad ovan anförts om behovet av resurser anser sig inte böra föreslå riksdagen att bifalla ifrågavarande motionsyrkande.

I motionerna I:1113 och II:1286 anhålles att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer om att överläkarna i de kliniska huvudämnena vid Södersjukhuset och Danderyds sjukhus erhåller professors ställning. I sak samma önskemål ligger bakom det i motionerna I:1111 och II:1287 framställda yrkandet om ett uttalande av riksdagen om att den ökade utbildningen av läkare i stockholmsområdet måtte organiseras i enlighet med de synpunkter som anförts i dessa motioner. Utskottet som vill erinra om att professorskompetens inte är formellt krav för behörighet till nämnda överläkartjänster anser sig inte böra tillstyrka bifall till nu förevarande båda motionsyrkanden.

Utskottet som inte i vidare mån än som framgått av det föregående funnit anledning till särskilda uttalanden i anledning av propositionen och motionerna hemställer

1. att riksdagen beträffande tjänsteställningen för de överläkare vid Södersjukhuset och Danderyds sjukhus, vilka skall svara för nu ifrågavarande utbildning vid dessa sjukhus, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I:1111 och II:1287 samt I:1113 och II:1286, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, godkänner vad som förordats i statsrådsprotokollet,

2. att riksdagen beträffande de för nu ifrågavarande utbildning avsedda personella resurserna med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I:1111 och II:1287, såvitt nu är i fråga, godkänner vad som förordats i statsrådsprotokollet,

3. att riksdagen godkänner de i övrigt i statsrådsprotokollet förordade riktlinjerna för ökad läkarutbildning vid karolinska institutet,

4. att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i statsrådsprotokollet förordats träffa avtal med Stockholms stad och Stockholms läns landsting angående anlitanande av kommunala sjukhus för nu ifrågavarande läkarutbildning,

5. att riksdagen godkänner vad i statsrådsprotokollet förordats angående bestridande av utgifter för byggnadsarbeten och för inredning vid karolinska institutet,

6. att riksdagen avslår motionerna I:1112 och II:1285 i vad de avser utredning av frågan om läkarutbildningens utbyggnad,

7. att riksdagen avslår motionerna I:1112 och II:1285 i vad de avser utredning av frågan om den tillkommande läkarutbildningens lokalisering i första hand till orter utanför storstadsområdena,

8. att riksdagen avslår motionerna I:1113 och II:1286 i vad de avser utredning om resurserna för undervisnings- och forskningsändamål vid Södersjukhuset och Danderyds sjukhus samt om lokalbehoven för dessa ändamål.

Stockholm den 9 december 1969

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Närvarande: se under utlåtandet nr 189.

Reservation

av herr Kaijser (m).